

Bin bilsen de bir bilene danış.

Herkes eşit bilgiye sahip değildir. Çok iyi bildiğimizi sandığımız konunun bilmediğimiz bir yanı olabilir, o konuyu bizden daha iyi bilenler de çıkabilir. Bu yüzden bir işe kalkışmadan önce bu gibi kimselere danışmalı, onların bilgi ve tecrübelerinden yararlanmalıyız.

Eksiğimizi ancak böyle giderebilir, yanlışımızdan ancak böyle kurtulabilir, iyi bir sonuca da ancak böyle kavuşabiliriz.

Bin dost az, bir düşman çok.

Sıkıntılı bir anımızda, kötü bir günümüzde hemen yardımımıza koşan, daima iyiliğimizi isteyen dostlarımızdır. Derdimizi onlarla unuttur, mutluluğu onlarla tadarız. Onlardan zarar değil, yalnızca fayda görürüz. Bu sebeple ne kadar çok olurlarsa, bizim için o kadar iyidir. Ama düşmanımız olan yalnızca bizim kötülüğümüzü ister, bir tane de olsa onun varlığı bizi rahatsız eder.

Bin merak bir borç ödemez.

Ne denli kaygı içinde olursan ol, bunun borcunun ödenmesinde hiçbir yararı yoktur.

Tasalanmayı bırakıp borcunu ödemek için çaba harcamalı, yollar aramalıdır.

Bin nasihatten bir musibet yeğdir.

Yanlış bir yol tutmuş kimi insanlar vardır ki, onlara ne kadar çok öğüt verirsen ver, tuttukları yanlış yoldan onları çevirmekte bu öğütler bir fayda temin etmez. Ama takip ettiği yanlış yolda başına gelen bir felâket, onu doğru yola getirmekte daha etkili olur. Çünkü kötü tecrübelerin öğretim gücü oldukça büyüktür.

Bin ölçüp bir biçmeli.

En basitinden en zoruna, yapmaya çalıştığımız işin bütün ayrıntılarını önceden düşünmeli; gerekli ölçümleri yapmalı, sonucu iyi hesaplamalı, sonra işe girişmeliyiz. Yoksa istemediğimiz bir zararın ortaya çıkmasından duyacağımız pişmanlık fayda etmez.

Bin tasa (kaygı) bir borç ödemez.

Çok tasalanmak ve üzülmeyle borçtan kurtulunamaz. Çünkü borç durduğu yerde ödenmez. Borcu ödemek için bir şeyler yapmalı, harekete geçip çalışmalı, kimi çıkış yolları aranmalıdır.

Bir adama kırk gün deli desen deli olur.

İnsana yapılan sürekli telkinler sonunda bir neticeye ulaşmak mümkündür. Çünkü insan etkilenen bir varlıktır. Birtakım iyi ya da kötü duygular, düşünceler ve inançların sürekli telkin edilmesiyle insanlar biçimlendirilip yönlendirilebilirler.

Bir adamın adı çıkacağına canı çıksın.

Toplumun bir kişi hakkında verdiği yargı öyle kolay kolay değişmez. Toplum kişiyi nasıl

nitelemişse, kişi o niteliğiyle tanınır. Adı bir kere kötüye çıkan kişi, iyi de olsa toplumun bu yargısının önüne geçemez. Adına sürülen bu leke onun yakasını bırakmaz. Nereye gitse bu leke yüzüne vurulur, itilip kakılır, sıkıntılar içinde kalır. Böyle yaşamak kişi için ölmekten daha iyidir.

Bir ağızdan çıkar bin ağıza yayılır.

Bir sırrın yayılması istenmiyorsa, kimseye söylenmemelidir. Sır ağızdan çıktı mı hemen yayılır, gizli kalmasını önlemek çok zordur. Çünkü insanın merak ve dedikoduya eğilimi vardır. Bu eğilim sır olan şeyin dilden dile dolaşmasına, toplum içinde yayılmasına yol açar. Bir ahırda at da bulunur, eşek de.

Bir toplumda iyi, yararlı ve güzel işler yapanlar bulunduğu gibi kötü, yararsız ve çirkin işler yapan insanlar da bulunabilir.

Bir başa bir göz yeter.

Ne kadar çok malı olsa da insan yine de elde etmek ister, geleni geri çevirmek istemez. Oysa insan hayatta ihtiraslı olmamalı, ihtiyacından fazlasını düşünmemelidir. Kanaatkâr olan kimseler ihtiyaçları kadar olanı yeter görürler.

Bir bulutla kış olmaz (Bir çiçekle yaz gelmez).

1. Önemli bir durumun netlik kazanması için küçük, önemsiz belirtilerin varlığı yeterli değildir. 2. Güzel ve hoş da olsa, küçük bir değeri elde etmekle mutluluk tam anlamıyla yakalanmış sayılmaz.

Bir çöplükte iki horoz ötmez.

Bir toplumda iki baş, bir iş yerinde iki yönetici olmaz. Olursa aralarında kıskançlık, çekememezlik yüzünden anlaşmazlık çıkar; fikir ayrılığına düşerler; biri diğerini yok etmeye, bulunduğu yere tek baş olmaya çalışır. Bu çatışma sonunda güçlü kalır, güçsüz gider. Bu da az şeye mal olmaz.

Bir deli kuyuya bir taş atmış, kırk akıllı çıkaramamış.

1. Aklî dengesini yitirmiş kimi insanların yaptıkları öyle işler vardır ki, bunu akıllı insanlar bir araya gelse ne yorumlayabilir, ne de çözebilirler. 2. Kimi zaman bir insan öyle delice bir iş yapar ve zarara yol açar ki, pek çok akıllı kimse bir araya gelir ama bu zararı gideremez; işi de düzeltemez.

Bir (sağ) elinin verdiği öbür (sol) elin görmesin.

Yardım yapmak bir insanlık görevi, dinî bir emirdir. Ancak bunu yapmanın da bir yolu yordamı vardır. Yoksula yardım ederken insanın amacı kendini gösterip övünmek değil, görevini ve sorumluluğunu yerine getirmektir. Bu bakımdan yoksulları inciten gösterişlerden kaçınmak; kimsenin haberi, hatta en yakınların bile haberi olmadan yardım

yapmak gereklidir. Yoksa tersine bir hareket yardım edilen kimseyi mahcup duruma düşürür, yapılan iyilik de iyilik olmaktan çıkar.

Bir elin nesi var iki elin sesi var.

İnsanın gücü sınırlıdır. Bunun için büyük işlerin üstesinden tek başına gelemez. Bu tür işleri başarabilmek için başkalarıyla işbirliğine, dayanışmaya girer. Güçleri birleştirerek zor işlerin altından böylelikle kalkar.

Bir evde düzen olunca düzenbaz olmaz.

Eğer bir ailenin hemen bütün fertleri arasında bir uyum, bir anlaşma, karşılıklı sevgi ve hoşgörü varsa, o ailede düzen de var demektir. Dolayısıyla ailenin huzurunu kaçırarak bir kimsenin bu ailede barınması da mümkün değildir.

Bir göz ağlarken öbür göz gülmez.

Aile fertleri birbirine kan ve akrabalık bağlarıyla bağlıdırlar. Onlar bir vücudun azaları gibidirler. Dolayısıyla ailenin bir ferdine gelen zarar, bütün aile fertlerine gelmiş gibidir. Hemen hepsi de aynı ölçüde üzüntü çekerler.

Bir günlük beylik, beyliktir.

İnsanlar her zaman arzu ettikleri nimetlere kavuşup bunun sefasını süremezler. Bu sebeple çok kısa bir süre içinde de olsa, çevresindekilerden daha üstün, dertlerden uzak ve arzu ettiği biçimde bir an yaşamak o kişi için güzel bir şeydir.

Bir insanı tanımak için ya alış veriş etmeli, ya yola gitmeli.

Ortak bir işe girmeden insanların gerçek yüzünü anlamak oldukça zordur. Alış veriş etmek, onları tanımak bakımından önemli ölçüttür. Çünkü alış veriş bir şeye sahiplenmeyi gerekli kıldığı için kişinin çıkarıcı yönünü bütün çıplaklığıyla ortaya koyar. Yolculuk ise fedakârlığı, cesareti, mertliği gerektirir; dolayısıyla yolculukta karşılaşılan zorluklar sebebiyle ortaya konan davranışlar kişilerin niteliklerini belirgin kılar.

Biri yer, biri bakar; kıyamet ondan kopar.

Bir toplumun sahip olduğu varlıklardan her fert bir adalet çerçevesi içinde yararlanmalıdır. Eğer böyle olmaz, adaletli davranılıp hak gözetilmez, sadece bir kısım insanların yararlanmasına göz yumulup diğer insanların yararlanmasına fırsat verilmezse kargaşa çıkar; kavga baş gösterir, toplumdaki sosyal barış zedelenir, düzen bozulur, insanlar birbirlerine düşer.

Bir koyundan iki post çıkmaz.

Bir iş, nesne ya da insandan temin edilecek faydanın bir ölçüsü, bir sınır vardır. Alınabilecek alındıktan sonra, onlardan bir kez daha verim istemek, onları bu konuda zorlamak doğru

değildir. Bu davranışın devamı insanı yanlış bir yola götürüp zarara sokabilir.

Bir kötünün yedi mahalleye zararı dokunur (vardır).

Yalancı, düzenbaz, iffetsiz bir kimse sadece kendi çevresine zarar vermekle kalmaz; kötülüklerini daha geniş çevrelere de taşır. Kendinin, yakınlarının, çevresinin ve daha geniş muhitlerin adını lekeler; bu leke gittikçe yayılır.

Bir mih bir nal kurtarır, bir nal bir at kurtarır.

Küçük ve kıymetsiz gördüğümüz şeyler zaman gelir çok önem kazanır ve büyük iş görebilir. Küçük bir somun parçası yüzünden bir dikiş makinesinin çalışmaması, işlerin yatması mümkündür. Bu sebeple herhangi bir nesne, iş ya da olayı küçük görmeyip önemle ele almak gereklidir.

Bir selâm bin hatır yapar.

Dinimizin bir emri olan selâm, bir bilgi ve sevgi belirtisidir. Dolayısıyla gönül kazanmanın önemli bir anahtarıdır. Yakınlarımıza, arkadaşlarımıza, hatta yabancılara bile vereceğimiz selâm onlarla aramızda bir yakınlığın doğmasına yol açar; gönülleri birbirine yaklaştırır. Bu sebeple selâmlaşmayı ihmal etmemek gereklidir.

Bir sıçrarsın çekirge, iki sıçrarsın çekirge, üçüncüde ele geçersin çekirge.

Bir suçu işleyebilir, kanunsuz bir işi yapabilir ve yakalanmayabilirsin. Hatta bunu birkaç kez de başarabilirsin. Ama bu böyle devam etmez, eninde sonunda yakayı ele verirsin.

Bir sürçen atın başı kesilmez.

Kusursuz insan olmaz. Hemen her insan bir yanlışlık yapabilir. Bu bakımdan sürekli iyi iş yapan, doğru yoldan çıkmayan, kişiliğini her yönüyle kanıtlamış olan bir kimseyi, bir kez hata yaptı diye gözden çıkarmak, olumsuzlamak ve cezalandırmak doğru değildir. Yapılacak şey, yalnızca uyarıda bulunmak olmalıdır.

Bir şeyin önüne bakma, sonuna bak.

Kimi işler vardır ki iyi başlamamış ama iyi sonuç vermiştir. Üstelik başlamış bir işte geri dönmek de zordur. Bu sebeple bize düşen yolumuza azimle devam etmek, gereken çabayı göstermek, işi lâyıkiyle yapmaya çalışmaktır.

Bir yemem diyenden kork, bir oturmam diyenden.

Kimi insanlar vardır ki dedikleriyle yaptıkları birbirine uymaz. Kimi isteksiz görünüp "yemem" diyen insanların isteklilerden daha çok yedikleri, kimi hevesiz görünüp "kalamam" diyen insanların da diğerlerinden daha çok oturdukları, hatta yatıya kaldıkları bile görülmüştür.

Bitli (kurtlu, çürük) baklanın kör alıcısı olur.

Değersiz, işe yaramaz, kötü şeylerin de müşterisi olur. Onları kimileri anlamadığı, kalitesini

bilmediği için alır; kimileri de kendileri bakımından bizim kavrayamadığımız bir değer ifade ettiği için alır.

Boğaz dokuz (kırk) boğumdur (boğa boğa söyler).

Bir sözü düşünüp taşınmadan, içimizden geçirmeden, kendi kendimize ölçüp tartmadan, doğuracağı sonuçları hesaplamadan, düzeltmeden söylememeliyiz. Ola ki istemediğimiz bir sözü ağızımızdan çıkarmış olabiliriz. En doğrusu, uygun biçimi bulduktan sonra söylemektir.

Bol bol yiyen, bel bel bakar.

Bugünün yarını da vardır. Savurganlık yapıp elindekini bol bol harcayan, düşünceli davranıp ilerisi için bir şey bırakmayan kimse, yarın geçimini temin edecek bir şey bulamaz.

Başkalarına muhtaç olur, onun bunun eline bakar.

Borç iyi güne kalmaz.

Borçlu olan, borcunu hemen ödemenin yollarını aramalıdır. "Elim genişleyince, ileride öderim" diye düşünmesi son derece sakıncalıdır. Çünkü gelecek günlerin ne göstereceği belli olmaz. Eli daha da darlaşabilir. Dolayısıyla borcunu ödemesi güçleşir, gün geçtikçe de borcu artar.

Borçlunun yalımı alçak olur.

Borçlu kimseler, borçlarını ödeyemedikleri için alacaklıları yanında rahat olamazlar; başları yukarıda yürüyemezler, üzülüp incinirler, sanki suçlu gibi dururlar, kendilerini ezik hissederek.

Borçsuz çoban yoksul beyden yeğdir.

Beyleri bey yapan cömertlikleri, ellerindeki varlıkları yoksullara dağıtmalarıdır. Varlıksız, sıkıntı içinde yüzen bir beyin sadece adı kalmıştır. Varlığı olmayan, yoksulları gözetme ve doyurma görevini yapamayan bir bey için bu durum acı vericidir. Böyle bir konumda bey olmaktansa borçsuz, tasasız, kıt kanaat geçinen bir çoban olmak daha iyidir. Çünkü, o yoksulluğa alışkındır.

Borçtan korkan kapısını geniş (büyük) açmaz.

Alacaklının yanında yüzü yerde olmak istemeyen, borç etmekten korkan kimse tedbirli olur; masraflarını kısar, gelişigüzel harcamalar yapmaktan kaçınır, kendine uygun bir yol seçip ona buna ziyafet vermekten uzak durur.

Borç uzayınca kalır, dert uzayınca alır.

Hemen her şeyin bir yapılma zamanı vardır. Borç da zamanında ödenmezse kişilerde bir gevşeklik görülür, borçluluk duygusu zamanla azalır. Borç uzun süre ödenmez olur, hatta hiç ödenmez bile. Dert de böyledir; zamanında önlem alınmaz ve hastalık uzarsa, kişi sonunda güçsüz kalır; dayanma gücü kalmaz ve ölür.

Borç yiğidin kamçısıdır.

Birisine borçlanan, borcunu da ödemek isteyen kimse kendini daha çok çalışmak ve kazanmak zorunda hisseder; bu yönde girişimde bulunur.

Bostan yeşil (gök) iken pazarlığa oturulmaz.

Ne olacağı, nasıl gelişeceği, nasıl sonuçlanacağı bilinmeyen bir konu, iş ya da durum üzerinde anlaşmaya varılıp söz verilemez.

Boş çuval ayakta (dik) durmaz.

1. Karnı aç olan kimse, iş yapamaz. 2. Beceriksiz, deneyimsiz, bilgisiz kimse bir iş tutunamaz. 3. Hiçbir tutamağı bulunmayan, gerçeklerden uzak, temelsiz düşünce ya da plânlarla sonuca ulaşamaz.

Boş fıçı çok (fazla) langırdar.

Gösterişe düşkün, bilgisiz, deneyimsiz kimse kendini ön plâna çıkarmak ve bilgiçlik taslamak amacıyla çok konuşur; her sözün arasına girer, etrafındakileri rahatsız eder.

Boş gezmekten bedava çalışmak yeğdir.

Boş olmak, hiçbir uğraşa girmeden gezmek insanı tembelliğe, miskinliğe alıştıırır. Öyle ki bu insanların kimisi can sıkıntısından ne yapacağını bilemez olur, yanlış yola sapar, kötülöklere bile bulaşır. Parasız da olsa çalışmak, boş oturmamak insanı hareketli ve canlı yapar; girişimcilik yeteneğini artırır, onu geliştirir, zararlı alışkanlıklardan kurtarır. İleri de para kazanacağı bir iş bulmasına da kapı aralar.

Boş torba ile at tutulmaz (Boş torbaya eşek gelmez).

1. Hiç kimse emeğinin boşa çıkmasını istemez, karşılığını mutlaka bekler. Bir kimseye iş yaptırmak, onu bir yere bağlamak istiyorsanız, ona emeğinin karşılığını da ödemek zorundasınız. 2. Hemen her iş çoklukla bir emek, masraf ve fedakârlık ister. Bunları gösteriniz ki elde etmek istediğimize kavuşmanız mümkün olsun.

Boynuz kulağı geçer (Boynuz kulaktan sonra çıkar ama kulağı geçer).

Eğitime sonradan da başlasa kimi yetenekli, becerikli, öğrenme ve kavrama gücü gelişkin olan çırak veya öğrenci, ustasından ya da öğreticisinden daha ileri gidebilir; onlardan daha başarılı olabilir.

Böyle gelmiş böyle gider.

Öteden beri süre gelen durum, kurulu düzen, halk arasında yaşayan gelenek ve görenekler kolay kolay değişmez.

Bugün bana ise yarın sana.

Neyin ne zaman olacağı bilinmez; bu ister felâket, ister nimet olsun. Bugün ben bir felâket ve haksızlıkla karşılaşmışsam, yarın da sen aynı durumla karşılaşabilirsin. Bugün sen

nimetler içinde bulunup mutluysan, yarın da ben kavuşup mutlu olabilirim. Bunu aklından çıkarma.

Bugünün işini yarına bırakma.

Bir iş günü gününe yapılmalıdır. İş yarına bırakmak kimi olumsuzlukları da beraberinde getirir. Yarın daha önemli bir işin çıkmayacağını nereden bilebiliriz? Diyelim ki çıktı, o zaman ne yapacağız? Kuşkusuz bugünkü işten önce onu yapacağız, bugünkü iş de kalacak. Dolayısıyla işler birikmeye başlayacak, çıkmaza girecek. Ayrıca bugün yapılması gereken işin sonraki güne bırakılmasıyla önemini yitirmesi, istenen sonucu vermemesi de söz konusu olabilir.

Bugünkü tavuk yarınki kazdan iyidir.

Az da olsa bugün elimizde bulunan bir nimet, imkân ya da nesne, büyük de olsa henüz elimize geçmemiş olandan daha daha iyidir. Çünkü henüz elimize geçmemiş olan, ihtimal dahilindedir. Bir engel çıkıp onun elimize geçmesi gerçekleşmeyebilir. Oysa ötekinin elimizde olması gerçekleşmiştir.

Buğday başak verince orak pahaya çıkar (kıymete biner).

Kimi zaman ortada duran, pek önemli görünmeyen şeyler kendilerine ihtiyaç duyulunca çok değer kazanırlar. İsteklisi çok olan nesnenin fiyatı artar. Sözelimi yazın ortasında el sürülmek istenmeyen odun ya da kömür, kışa doğru birden kıymet kazanır; ucuzken pahalı olur.

Buğdayım var deme ambara girmeyince, oğlum var deme yoksulluğa düşmeyince.

Tarlada ya da harmanda duran, henüz hasadı yapıp ambara girmemiş ürün bizim sayılmaz. Çünkü bir yangın, bir sel, yağmur ya da başka bir felâket onun harap olup yok olmasına yol açabilir. Anne ve babanın varlıklı olduğu günlerde oğulun gerçek kişiliği ortaya çıkmaz. Ne zaman anne-baba yoksullaşır, işte o zaman gerçek yüzü ortaya çıkar. Eğer oğul, anne-babasına karşı olan görevlerini yerine getirmiyor, onlardan yardımını esirgiyorsa, ona iyi bir oğul denemez.

Buğdayın yanında acı ot da sulanır.

Mümkün olduğunca dikkatli olunup iyi ve yararlıının yanında, kötü ve yararsızın gelişip büyümesine fırsat verilmemelidir.

Bükemediğin eli öp.

Kendisiyle mücadele ettiğin rakibinin kuvveti, bilgisi ve becerisi karşısında başarı gösteremeyip mağlûp olduysan rakibinin üstünlüğünü kabul et; bu onurlu bir davranış olacaktır.

Bülbülü altın kafese koymuşlar, "ah vatanım" demiş.

İnsan, özgürlüğünü ancak vatanında bulur. Bu bakımdan vatan en değerli varlığıdır insanın. Orda doğmuş, orda büyümüş, orda doymuş, orda tatmıştır mutluluğu. Bu sebeple yurdundan uzakta yaşamak, ne denli bolluk içinde olursa olsun insana zor gelir. Nasıl ki bülbül asıl vatanı olan yeşil tabiatı, kanat çırpacağı mavi gökleri özleyip ister ve altın kafesten kurtulmaya çalışırsa, insan da (hele bir de tutsaksa) özgür yaşayacağı vatanını ister ve hasretini çeker.

Bülbülün çektiği dil (i) belâsıdır.

Bir karganın kafese konup beslendiği pek görülmemiştir. Ama bülbül için kafesler sürekli yapılır durur. Bunun tek sebebi, sesinin güzelliğidir. O oldukça güzel öter ve bunun için yakalanıp kafese konur. İnsanlar bundan ders almalıdır. Çünkü düşünüp taşınmadan, sonunun nereye varacağını hesaplamadan sarf edilen sözler, insanın başına dert açabilir. Dili yüzünden belâya saplanıp zarar görebilir.

Büyük balık, küçük balığı yutar.

Güçlü olan kendinden güçsüzü ya ezer, ya yok eder, ya da kendisine bağlı kılar. Bu durum insan için olduğu kadar, ticarî işletmeler ve devletler arasında da çoklukla söz konusudur. Kişiyi düşen, yok olmamak için var gücüyle mücadele etmektir.

Büyük başın derdi büyük olur.

Bir iş ne kadar büyükse çözüm bekleyen sorunları da o kadar büyük olur. Dolayısıyla bir işletmeyi idare eden, bir toplumu yöneten, kısacası büyük işlerin başında bulunan kimselerin de hem sorumlulukları, hem de dertleri büyük olur.

Büyük lokma ye (de), büyük söz söyleme.

İnsan çoklukla nefesine yenik düşer. Kendini pek çok konuda ön plâna çıkarmak, ne kadar becerikli ve akıllı olduğunu belirtmek ister. Bu durum onun böbürlenmesine, “ben olsaydım öyle değil, böyle yapardım; şunu yapsaydı kötü duruma düşmezdi; ben asla onun yaptığı gibi kötü bir şey yapmam; o sözler de söylenir miydi?” gibi sözler sarf etmesine sebep olur ki, böyle bir tavır sergilemek son derece zararlıdır. Dünya ve insanlık hâli bu, öyle bir gün gelir ki, yerip kınadığımız kişinin başına gelenler bizim de başımıza gelebilir ve gülünç duruma düşebiliriz. Bu sebeple ağızımızdan çıkacak söze dikkat etmeli, büyük söz söylemekten kaçınmalıyız.

B Bölümünde Sayfa > 1 2

A B C, Ç D, E F, G, H I, İ, K L, M, N O, Ö, P, R S, Ş T, U, Ü, V Y, Z

Benzer Sayfalar

- Atasözleri
- **Afrika Atasözleri**
- **Alman Atasözleri**
- **Arap Atasözleri**
- **Amerikan Atasözleri**
- **Çin Atasözleri**
- **Fransız Atasözleri**
- **Hint Atasözleri**
- **İngiliz Atasözleri**
- **İtalyan Atasözleri**
- **Japon Atasözleri**
- **Kızılderili Atasözleri**
- **Rus Atasözleri**
- **Yunan Atasözleri**